

16 Φεβρουαρίου 2015

Ο Θυμός η οργή και η θεραπεία τους (Μεγάλου Βασιλείου)

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες

Ο Θυμός η Οργή και η

Θεραπεία τους

(Ομιλία Βασιλείου του Μεγάλου

«Κατά οργιζομένων», σε νεοελληνική απόδοση)

Επιμέλεια: Σοφία Ντρέκου

Κείμενα και ερμηνευτική απόδοση Αδελφότης Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου Καρέα.

Εκδόσεις «ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ», ΣΕΙΡΑ «ΣΕΛΑΣΦΟΡΑ» 2004, σελ. 46

Προλογικά

Κατά κοινή όμολογία, τίς τελευταῖες δεκαετίες ή ἐπιθετικότητα, ή βία, ή βάναυση συμπεριφορά, ή καταστροφικότατα, εἶναι φαινόμενα πού πλεονάζουν στήν κοινωνία μας, καί πού ἀπασχολοῦν καί τούς πνευματικούς ἡγέτες καί ποιμένες μας, ἀλλά καί γενικότερα τόν ἐπιστημονικό κόσμο.

Οι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, μέ τή βαθιά πείρα τους καί τή γνώση τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, θεωροῦν ὅτι ή βία, ή καταστροφικότατα, ή ἀχαλίνωτη συμπεριφορά, συχνά, εἶναι ἀπότοκα τῆς ὑπερηφάνειας καί κατ' ἐπέκταση τοῦ θυμοῦ καί τῆς ὄργης: «Θυμοῦ εἰσι πάθη ὄργη, πικρία, κραυγή, ὁξυχολία, θράσος, τύφος, ἀλαζονεία, καί εἴ τι ἔτερον», μᾶς λέει ὁ ἄγιος Γρηγόριος ὁ Σιναϊτης[1]. Δηλαδή: Ἡ ὄργη, ή πικρία, οἱ φωνές, τό εὐέξαπτον, τό θράσος, ὁ τύφος, ἡ ἀλαζονεία, καί πολλά ἄλλα, εἶναι πάθη πού προέρχονται ἀπό τό θυμό».

Στήν Κλίμακα, ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ Σιναϊτης χαρακτηρίζει τόν θυμώδη ἄνθρωπο καί τόν ὄνομάζει «ἐπιληπτικόν ἐκούσιον»[2]. Καί ὁ μέγας Βασίλειος στό κείμενο πού ἀκολουθεῖ θεωρεῖ τό θυμό «ώς στιγμιαία τρέλλα». Ὅταν ὁ ἄνθρωπος κυριευθεῖ ἀπό τό θυμό καί τήν ὄργη, ἐκτρέπεται στό «παρά φύσιν», σέ ὕπαρξη κτηνώδη, θηριώδη, δαιμονική, μᾶς ἀναπτύσσει ὁ Ἅγιος μέ πολλή σαφήνεια καί ἐνάργεια.

Πράγματι, τό δηλητήριο τῆς ὄργης εἶναι θανατηφόρο, διότι ἐπιτρέπει στόν πονηρό δαίμονα νά κατοικήσει στήν καρδιά μας, ὁ ὅποῖος μας σκοτίζει τούς ὀφθαλμούς τῆς ψυχῆς τόσο, ὥστε νά μή μποροῦμε νά διακρίνουμε τό καλό ἀπό τό κακό. «Ἡ ὄργη καταστρέφει ἀκόμη καί τούς φρόνιμους», μᾶς λένε οἱ Παροιμίες[3]. Ὅποιος λοιπόν θέλει νά ἀγωνισθεῖ καί νά φθάσει στήν τελειότητα, πρέπει νά κρατήσει τόν ἔαυτό του μακριά ἀπό τήν ὄργη καί τό θυμό, καθώς καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος μας παραγγέλλει: «Κάθε ἔχθρα καί ὄργη καί θυμός καί κραυγή καί βλασφημία, ἃς εἶναι μακριά ἀπό σας, μαζί μέ κάθε κακία» [4]. Διότι «ὅποιος μισεῖ τόν ἀδελφό του, εἶναι ἀνθρωποκτόνος» [5].

Γιατί, στ' ἀλήθεια, πώς θά φθάσει κάποιος στήν τελείωση, πώς θά μπορέσει νά προσευχηθεῖ, ὅταν καλλιεργεῖ μέσα στήν καρδιά του τό μίσος, τή μνησικακία, πού

κι αύτά τά γεννάει στήν ψυχή ό θυμός καί ή ὄργη;

‘Ο ἀββᾶς Κασσιανός ό Ρωμαῖος μας δηλώνει ξεκάθαρα καί μᾶς λέει πώς ὅποιος θέλει νά φθάσει στήν τελείωση καί ἐπιθυμεῖ νά ἀγωνίζεται τόν πνευματικό ἀγῶνα «ἀπό παντός ἐλαττώματος ὄργης τέ καί θυμοί) ἀλλότριος ἔσται». Γιατί, ἂν ό νοῦς ἀμαυρωθεῖ μέ τό σκότος τῆς μνησικακίας, θά χάσει τό φῶς τῆς γνώσεως καί θά στερηθεῖ «καί τῆς ἐνοικήσεως τοῦ Ἅγίου Πνεύματος»[6].

Τότε μόνο ἔχουμε τό δικαίωμα, μᾶς λέει ό Μέγας Βασίλειος, νά χρησιμοποιήσουμε τό θυμό, ὅταν τόν στρέφουμε ἐναντίον τῶν παθῶν μας καί τῶν φιλήδονων λογισμῶν μας. Γι’ αὐτό λέει καί ό προφήτης Δαβίδ «νά ὄργίζεσθε καί νά μήν ἀμαρτάνετε». Δηλαδή, νά ὄργίζεσθε ἐναντίον τῶν παθῶν σας καί τῶν πονηρῶν λογισμῶν σας, ἀλλά νά μήν ἐκτελεῖτε αύτά πού σας ὑπαγορεύουν.

Καί ό ἀπόστολος Παῦλος μας παροτρύνει καί μας συμβουλεύει, σχετικά μέ τήν ὄργη, κάτι πολύ χρήσιμο καί πρακτικό γιά τήν καθημερινή μας ζωή. «Ὥ ἥλιος», λέει, «νά μή βασιλεύει, ἀφήνοντάς σας θυμωμένους, οὕτε νά δίνετε τόπο στόν διάβολο»[7]. Τί θά μποροῦσε νά πεῖ κανείς γιά ὅλα αύτά, ὅταν πολλές φορές ἡ ὄργη δέν κυριεύει τήν ψυχή μας μόνο μέχρι τή δύση τόν ἥλιου, ἀλλά παραμένει μέσα μας ζωντανή γιά πολλές ἡμέρες καί μάλιστα μερικές φορές καί γιά χρόνια;

Τό πάθος ὅμως αύτό τῆς ὄργης καί τοῦ θυμοῦ, μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου, «κραταιώνεται καί γίνεται ἀκατάλυτο», γιατί ἔχει βάση τήν ύπερηφάνεια, ύποστηρίξει ό ἄγιος Μάρκος ό Ἀσκητής.

Καί ό Κύριος μας, Ἰησοῦς Χριστός, δέν θέλει νά τρέφουμε μίσος ἡ λύπη ἡ ὄργη ἡ μνησικακία γιά ὅποιονδήποτε ἄνθρωπο, ἀλλά θέλει νά τρέφουμε ἀγάπη, νά τόν θεωροῦμε ὡς εἰκόνα δική Του, «ὡς Χριστόν ἐν ἐτέρᾳ μορφῇ», διότι αύτό μας ὁδηγεῖ στό «κατά φύσιν» καί μας κάνει θεούς «κατά Χάριν».

‘Ο Μέγας Βασίλειος στήν ὄμιλία τόν «Κατά ὄργιξιμένων», πού ἀκολουθεῖ σέ νεοελληνική μετάφραση, μέ τόν τίτλο «Ὥ θυμός, ἡ ὄργη καί ἡ θεραπεία τους», καταγράφει μέ ἀπαράμιλλη ρητορική δεινότητα τήν κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου πού ἔχει κυριευθεῖ ἀπό τό θυμό καί τήν ὄργη. Εἶναι ἔνα ψυχογράφημα. Ἀλλά ό Ἅγιος δέν παραμένει μόνο στήν περιγραφή καί στήν ἀνάλυση τοῦ πάθους. Μᾶς ἀναφέρει καί τούς τρόπους τῆς ἀντιμετωπίσεως καί τῆς θεραπείας τοῦ θυμοῦ καί τῆς ὄργης, μέ πλήθος χωρίων καί γεγονότων ἀπό τήν Ἅγια Γραφή.

‘Ο λόγος του εἶναι ζωντανός, ἀριστοτεχνικός, καί μέ τήν ἐπιδεξιότητα πού τόν διακρίνει, μᾶς ὁδηγεῖ στή συνειδητοποίηση τοῦ μεγέθους τοῦ πάθους τῆς ὄργης, στή γνήσια μετάνοια, στήν ἀοργησία καί ἐν τέλει στήν ἀπάθεια, μέ βάση πρῶτα - πρῶτα τή λογική, καί ἔπειτα τήν ταπεινόφρονη συμπεριφορά, κατά μίμηση τόν

Κυρίον μας ḵησοῦ Χρίστου, ὁ Ὄποῖος «λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐχ ἡπείλει» (Α' Πέτρ. 2, 23).

Η ΕΚΔΟΤΡΙΑ ΜΟΝΗ

1. «Γρηγορίου τοῦ Σινάϊτου). Κεφάλαια δι' ἀκροστιχίδος πάνυ ὡφέλιμα», P.G. 150.126 A. oθ'.
2. Κλίμαξ Η', 150. ιγ. Ἐκδ. Ἱεράς Μονῆς Παρακλήτου, Ὁρωπός Ἀττικῆς.
3. Παροιμ. 15, 1
4. Ἐφεσ. 4. 31
5. Α' Ἰωάν. 3. 15
6. Κασσιανοῦ Ρωμαίου: Πρός Κάστορα ἐπίσκοπον, Φιλοκαλία Α'. σέλ. 70-73. Ἐκδ. «Ἀστήρ».
7. Ἐφεσ. 26-27

Πηγή: sophia-siglitiki.blogspot.gr